

387

D E K R E T

z dnia 25 października 1948 r.

o zmianie ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim.

Na podstawie art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 25 czerwca 1948 r. o upoważnieniu Rządu do wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 223) — Rada Ministrów postanawia, a Rada Państwa zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 22, poz. 131 i Nr 30, poz. 181, z 1947 r. Nr 43, poz. 226) wprowadza się zmiany następujące:

1) W art. 2:

a) w ust. (1) dodaje się pkt g), h) oraz i) w brzmieniu:

„g) w armii niemieckiej, w czasie wojny od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r., jeżeli posiadają stałe zaświadczenie wydane na mocy ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 17, poz. 96, Nr 34, poz. 203 i Nr 55, poz. 307 oraz z 1946 r. Nr 11, poz. 73) lub prawomocne postanowienie sądu grodzkiego orzekające rehabilitację w pełnym rozmiarze albo co do których prokurator wydał postanowienie stwierdzające, że czyn nie podlega ściganiu, albo też jeżeli osoby te były w okresie wojny stałymi mieszkańcami Ziemi Odzyskanych lub b. Wolnego Miasta Gdańska i uzyskały obywatelstwo polskie (autochtoni),

h) w armii niemieckiej w czasie wojny 1914—1918 r., jeżeli w czasie wojny 1939—1945 r. były stałymi mieszkańcami Ziemi Odzyskanych lub b. Wolnego Miasta Gdańska i miały przyznane prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego przez władze niemieckie oraz uzyskały obywatelstwo polskie,

i) w armiach (formacjach wojskowych) obcych w czasie wojny po 1 sierpnia 1914 r. repatriowane na teren Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli osoby te miały przyznane zaopatrzenie inwalidzkie w państwie, którego były obywatelami, lub jeżeli miały warunki do jego uzyskania z tytułu uszkodzenia zdrowia doznanego po 31 sierpnia 1939 r.“,

b) w ust. (2) pkt b) otrzymuje brzmienie:

„b) osoby, które doznały uszkodzenia zdrowia po 27 grudnia 1918 r. w wojsku niemieckim w czasie pokoju, jeżeli osoby te w czasie wojny 1939—1945 r. były stałymi mieszkańcami Ziemi Odzyskanych lub b. Wolnego Miasta Gdańska (autochtoni) i miały przyznane prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego przez władze niemieckie oraz uzyskały obywatelstwo polskie“;

c) po pkt b) dodaje się nowy pkt c) w brzmieniu:

„c) w wojsku innych państw obcych w czasie pokoju po 11 listopada 1918 r., jeżeli osoby te miały przyznane prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego lub warunki do jego uzyskania i zostały repatriowane na teren Rzeczypospolitej Polskiej“;

d) dodaje się nowy ust. (3) w brzmieniu:

„(3) Minister Pracy i Opieki Społecznej może w porozumieniu z Ministrem Skarbu na wniosek Ministra Obrony Narodowej przyznawać zaopatrzenie inwalidzkie w przypadkach niemożności udowodnienia lub nieistnienia związku przyczynowego między śmiercią, uszkodzeniem zdrowia lub pogorszeniem uszkodzenia zdrowia a służbą wojskową, jeżeli nastąpiło to w czasie czynnej służby w odrodzonym Wojsku Polskim i spowodowało utratę co najmniej 65% zdolności zarobkowej, a szczególne okoliczności przemawiają za przyznaniem zaopatrzenia“.

2) Art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3 (1) Za pozostałych w rozumieniu art. 1 lit. c) uważa się:

- a) wdowę, a w przypadku, gdy poległy, zmarły lub zaginiony nie pozostawił wdowy — osobę, z którą ostatnio pozostawał w faktycznej wspólnocie małżeńskiej w ciągu co najmniej jednego roku, jeżeli ze związku tego urodziło się dziecko, lub w ciągu trzech lat — jeżeli związek był bezdzietny,
- b) dzieci z małżeństwa i przysposobione,
- c) dzieci pozamałżeńskie, pasierbów i dzieci ofiar wojny przyjęte na wychowanie,
- d) rodziców,
- e) osoby przysposabiające, jeżeli przysposobienie nastąpiło przed doznaniem uszkodzenia zdrowia przez zmarłego oraz jeżeli poległy lub zmarły był ich jedynym żywicielem.

(2) Pozostali po inwalidach z ruchu podziemnego i partyzanckiego w walce o wyzwolenie Polski w okresie okupacji hitlerowskiej są uprawnieni do zaopatrzenia z niniejszej ustawy.“

3) W art. 9 skreśla się ust. (6).

4) W art. 10 lit. g) otrzymuje brzmienie:

„g) przysposobienie do pracy i szkolenie“.

5) W art. 18:

- a) skreśla się ust. (2);
- b) ust. (4) otrzymuje brzmienie:

„(4) Prawo do dodatku na dziecko służy do ukończenia 18 roku życia, a jeżeli dziecko uczęszcza do szkoły publicznej — do ukończenia 24 roku życia. Jeżeli dziecko wskutek ułomności fizycznej, umysłowej lub nieuleczalnej choroby nie może zarabiać na swoje utrzymanie, prawo do dodatku służy przez cały okres pobierania zaopatrzenia przez inwalidę.“;
- c) w ust. (7) resztę zdania po wyrazach: „przysługującej inwalidzie“ skreśla się.

6) Art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19 (1) Zawarcie związku małżeńskiego między inwalidą a inwalidką nie wpływa na uprawnienie każdego z małżonków do zaopatrzenia inwalidzkiego.

(2) Dodatek rodzinny wymierza się od renty tego z małżonków, którego renta jest wyższa.“

7) W art. 20 ust. (2) wyraz „jednomiesięcznej“ zastępuje się wyrazem „trzymiesięcznej“.

8) Art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21 (1) Prawo do zaopatrzenia służy wdowom po inwalidach, których utrata zdolności zarobkowej w dniu śmierci uprawniała do zaopatrzenia pieniężnego (art. 12), jeżeli związek małżeński został zawarty przed okaleczeniem lub chorobą uprawniającą do zaopatrzenia, a tytuł do zaopatrzenia powstał po dniu

1 sierpnia 1914 r. Wdowom po inwalidach, których związek małżeński został zawarty po okaleczeniu lub wystąpieniu choroby, uprawniającej do zaopatrzenia, służy prawo do zaopatrzenia, jeżeli związek małżeński trwał co najmniej jeden rok lub małżeństwo było dzietne. Prawo wdowy rozpoczyna się z chwilą śmierci męża. Renta wdowia wynosi 50% renty zasadniczej zmarłego męża.

(2) Wdowom po poległych i zmarłych oraz po zmarłych inwalidach, których śmierć pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową, lub po zaginionych (art. 34), służy prawo do zaopatrzenia, jeżeli tytuł do zaopatrzenia powstał po 1 sierpnia 1914 r. Renta wdowia wynosi 50% renty zasadniczej zupełnego inwalidy.

(3) Wymiar renty wdowiej następuje od renty zasadniczej i dodatku kwalifikacyjnego, obliczonego jednak od samej renty zasadniczej, jeżeli poległy lub zmarły mąż miał prawo do takiego dodatku lub warunki do jego uzyskania, gdyby żył.

(4) Prawo do renty w wymiarze określonym w ustępach poprzedzających służy wdowom, które odpowiadają jednemu z następujących warunków:

- a) mają na wychowaniu co najmniej jedno dziecko po poległym zmarłym (zaginionym),
- b) utraciły wskutek stwierdzonego przez lekarza urzędowego stałego uszkodzenia zdrowia, więcej niż 66²/₃% zdolności zarobkowej,
- c) ukończyły 50 rok życia.

(5) Wdowom, które nie odpowiadają warunkom ustępu poprzedzającego, służy prawo do renty w wysokości 30% wymierzonej według zasad przewidzianych w ust. (1), (2) i (3)“.

9) W art. 24 w ust. (7) skreśla się wyrazy: „i (4)“.

10) W art. 25 ust. (1) i (2) otrzymują brzmienie:

„(1) Suma rent osób pozostałych (art. 3) po poległych, po zmarłych w związku przyczynowym ze służbą wojskową i po zaginionych (art. 5) nie może przekraczać renty zasadniczej, jaka służy pełnemu inwalidzie wraz z dodatkiem rodzinnym na żonę.

(2) Suma rent osób pozostałych (art. 3) po inwalidach zmarłych bez związku przyczynowego ze służbą wojskową nie może przekraczać renty zasadniczej wraz z dodatkiem rodzinnym na żonę, jaka przysługiwałaby zmarłemu inwalidzie, przyjmując za podstawę wymiaru tej renty — rentę zasadniczą, jaka służy pełnemu inwalidzie.“

11) W art. 27:

- a) w ust. (1) lit. „e) i f)“ zastępuje się lit. „d) i e)“, a wyraz „synów“ zastępuje się wyrazem „dzieci“,

- b) w ust. (2) wyrazy: „zmarły syn miał“ zastępuje się wyrazami: „zmarłe dziecko miało“, wyraz „synowi“ zastępuje się wyrazem „dziecku“.
- 12) W art. 29:
- a) w ust. (2) wyrazy: „ust. (1) i (2)“ zastępuje się wyrazami: „ust. (3) i (4)“;
- b) w ust. (7) wyrazy: „ust. (2) i (5) niniejszego artykułu“ zastępuje się wyrazami: „ust. (3) i (6)“.
- 13) W art. 30 w ust. (1) wyrazy: „urzędy gminne, względnie magistraty“ zastępuje się wyrazami: „zarządy gminne (miejskie)“, a wyrazy: „urzędu gminnego, względnie magistratu“ wyrazami: „zarządu gminnego (miejskiego)“;
- 14) W art. 31:
- a) w ust. (4):
skreśla się pkt 2,
w pkt (3) na końcu średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy: „z wyjątkami przewidzianymi w pkt 5 i w ust. 2“, a pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) do dnia 31 grudnia 1950 r.:
- a) przez osoby ubiegające się o zaopatrzenie z tytułu uszkodzenia zdrowia doznanego w związku z pełnieniem służby wojskowej od dnia 1 września 1939 r. do dnia 13 lutego 1946 r. oraz w związku z udziałem w ruchu podziemnym lub partyzantkim w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego;
- b) przez osoby pozostałe po inwalidach, którzy doznali uszkodzenia zdrowia w okolicznościach wymienionych pod lit. a) i przez osoby pozostałe po poległych, zmarłych i zaginionych w związku przyczynowym ze służbą pełnioną w okresie oznaczonym pod lit. a);
- c) przez osoby pozostałe po inwalidach, którzy doznali uszkodzenia zdrowia w związku przyczynowym ze służbą pełnioną przed dniem 1 września 1939 r., a zmarli w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1945 r.;“
- b) ust. (2) otrzymuje brzmienie:
„(2) Roszczenie do zaopatrzenia po osobach zmarłych, których śmierć nie może być wykazana metryką śmieci, lecz orzeczeniem sądowym, zgłoszone musi być najpóźniej w ciągu jednego roku od daty wydania orzeczenia sądowego.“;
- c) ust. (6) otrzymuje brzmienie:
„(6) Zaopatrzenie pieniężne służy od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu zgłoszenia roszczenia.“;
- d) ust. (7) i (8) skreśla się.
- 15) W art. 34 wyrazy: „daty wydania orzeczenia odnośnej władzy o uznaniu“ zastępuje się wyrazami: „pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu zgłoszenia wniosku do właściwej władzy o uznanie za zaginionego“.
- 16) Po art. 35 wprowadza się nowy art. 35a w brzmieniu:
„Art. 35a (1) Jeżeli inwalidzie lub pozostałym służy prawo do zaopatrzenia pieniężnego na podstawie innej ustawy z funduszków państwowych, pobieranie obu zaopatrzeń ze Skarbu Państwa jest dopuszczalne, lecz tylko do łącznej wysokości zasadniczej renty zupełnego inwalidy.
(2) W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, Minister Skarbu może udzielić zezwolenia na pobieranie zaopatrzeń w łącznej sumie, przekraczającej wysokość przewidzianą w ust. (1)“.
- 17) W art. 41:
- a) ust. (2) otrzymuje brzmienie:
„(2) Inwalida uprawniony do pobierania zaopatrzenia pieniężnego otrzymuje przez cały czas pobytu w zakładzie leczniczym to zaopatrzenie w pełnej wysokości.“;
- b) ust. (3) skreśla się.
- 18) W art. 44 cyfrę „84%“ zastępuje się cyfrą „64%“.
- 19) W art. 45 dodaje się po wyrazie „ortopedycznym“ wyrazy: „oraz zabiegom chirurgii plastycznej dla usunięcia zeszpecenia powstałego w związku ze służbą wojskową“.
- 20) W art. 46 ust. (1) wyraz „zgłasza“ zastępuje się wyrazem „zgadza“.
- 21) W art. 53 ust. (5) otrzymuje brzmienie:
„(5) Przez cały czas pobytu w zakładzie przysposobienia do pracy i szkolenia, inwalidzie służy bezpłatnie, całkowite utrzymanie i mieszkanie przy zachowaniu prawa do pobierania zaopatrzenia pieniężnego w pełnej wysokości z uwzględnieniem przepisu ust. (3)“.
- 22) W art. 55 ust. (4) otrzymuje brzmienie:
„(4) Żona i dzieci inwalidy, przebywającego w zakładzie opiekuńczym, otrzymują zaopatrzenie w myśl art. 21 i 24.“.
- 23) W art. 61 ust. (6) otrzymuje brzmienie:
„(6) Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określi w drodze rozporządzenia warunki i sposób wykonania przez pracodawców obowiązków określonych w niniejszym artykule. W rozporządzeniu tym wskazane zostaną władze powołane do nadzorowania należytego wykonywania przepisów niniejszego artykułu.“.
- 24) Art. 63 otrzymuje brzmienie:
„Art. 63 (1) Pracodawca, który wykracza przeciw przepisom art. 61 lub art. 62 albo rozporządzeń na ich podstawie wydanych, pod-

lega w trybie administracyjnym karze aresztu do 6 tygodni i grzywny od 10.000 do 100.000 zł lub jednej z tych kar.

(2) Jeżeli pracodawca nie kieruje osobiście zakładem pracy, odpowiedzialność karną przewidzianą w ust. (1) ponosi wyznaczony przez niego kierownik zakładu pracy.

(3) W zakładach pracy związków samorządu terytorialnego odpowiedzialność karną, przewidzianą w ust. (1), ponoszą pracownicy, kierujący zakładami pracy związku samorządowego, jeżeli w ramach uprawnień otrzymanych od organu wykonawczego danego związku samorządowego w zakresie przyjmowania i zwalniania pracowników nie zastosowali się do przepisów zawartych w art. 61 lub art. 62 albo rozporządzeń na ich podstawie wydanych.

25) po art. 63 wprowadza się nowy art. 63a w brzmieniu:

„Art. 63a (1) Tworzy się Państwową Radę Inwalidzką jako organ doradczy i opiniodawczy Ministra Pracy i Opieki Społecznej we wszystkich sprawach, dotyczących zaopatrzenia inwalidzkiego oraz opieki nad uprawnionymi do zaopatrzenia.

(2) Państwowa Rada Inwalidzka obraduje pod przewodnictwem Ministra lub osoby przez niego wyznaczonej.

(3) W skład Państwowej Rady Inwalidzkiej wchodzi po trzech delegatów Ministra Obrony Narodowej i Ministra Bezpieczeństwa Publicznego, po jednym delegacie Ministrów: Zdrowia, Skarbu, Sprawiedliwości, Administracji Publicznej, Rolnictwa i Reform Rolnych, Oświaty, Przemysłu i Handlu, Ziemi Odzyskanych, po jednym delegacie Zarządu Głównego Polskiego Czerwonego Krzyża, Towarzystwa Przyjaciół Żołnierza, Centralnego Komitetu Opieki Społecznej, Polskiego Związku b. Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych, Komisji Centralnej Związków Zawodowych i Samopomocy Chłopskiej, po trzech delegatów Związku Uczestników Walki Zbrojnej o Niepodległość i Demokrację, Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej oraz sześć osób powołanych przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.“

26) W art. 68 w zdaniu pierwszym po wyrazach: „na zasadach niniejszej ustawy“ stawia się kropkę i resztę zdania skreśla się.

27) Art. 73 otrzymuje brzmienie:

„Art. 73. Prawo do zaopatrzenia na podstawie niniejszej ustawy służy również:

a) osobom, które w dniu 26 marca 1925 r. odpowiadały warunkom określonym w art. 2 ustawy z dnia 3 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 209),

b) inwalidom i pozostałym po nich wdowom, którym władze polskie zarządziły wypłatę zaopatrzeń przyznanych przez władze zaoborcze z tytułu uszkodzenia zdrowia, doznanego w związku przyczynowym ze służbą wojskową, pełnioną przed dniem 1 sierpnia 1914 r.“

Art. 2. 1. Pozostali po inwalidach, którzy w chwili śmierci nie otrzymywali zaopatrzenia pieniężnego z powodu jego zawieszenia na podstawie art. 71 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 86, poz. 669, z 1935 r. Nr 85, poz. 522 i z 1937 r. Nr 30, poz. 225) mają prawo do pobierania tego zaopatrzenia.

2. Prawo do pobierania zaopatrzenia dla osób wymienionych w ust. 1 powstaje od pierwszego dnia miesiąca następującego po wejściu w życie dekretu niniejszego.

Art. 3. 1. Do czasu uregulowania osobną ustawą uprawnień żołnierzy i funkcjonariuszów służby Bezpieczeństwa Publicznego prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego na podstawie ustawy z dnia 17 marca 1932 r. w brzmieniu dekretu niniejszego służy na równi z żołnierzami Wojska Polskiego żołnierzom i funkcjonariuszom służby bezpieczeństwa publicznego i osobom po nich pozostałym.

2. W stosunku do żołnierzy i funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przewidziane w ustawie z dnia 17 marca 1932 r. w brzmieniu dekretu niniejszego służą Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego.

3. Funkcjonariuszami służby bezpieczeństwa publicznego w rozumieniu artykułu niniejszego są również członkowie Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej.

Art. 4. 1. Osoby, którym na podstawie art. 1 pkt 1 i 2, art. 2 oraz art. 3 dekretu niniejszego służy prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego, a które prawa tego nie miały według przepisów obowiązujących poprzednio, winny, jeżeli uszkodzenie zdrowia, śmierć lub zaginięcie nastąpiło przed dniem wejścia w życie dekretu niniejszego, zgłosić roszczenia o zaopatrzenie inwalidzkie w ciągu roku od dnia wejścia w życie tego dekretu.

2. Przepisu art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim w brzmieniu dekretu niniejszego nie stosuje się do przypadków, w których śmierć nastąpiła przed dniem 1 lipca 1939 r.

Art. 5. 1. Członkowie Organizacji Przystosowania Wojskowego, którym przed dniem wejścia

w życie dekretu niniejszego służyło prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego, zachowują je nadal.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do pozostałych po osobach w tymże przepisie wymienionych.

Art. 6. Upoważnia się Ministra Pracy i Opieki Społecznej do ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim z uwzględnieniem późniejszych zmian i zastosowaniem nowej ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

Art. 7. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 8. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Józef Cyrankiewicz

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Kazimierz Rusinek

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski